

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 11-12-54740

07 דצמבר 2013

1 לפני: כבוד השופט יוסף יוספי
 2 נציג ציבור (עובדים) - מר איתן פלד
 3 נציג ציבור (מעבידים) - מר דוד לאון מיוני
 4

התובעת: אסתר גולן ז"ל
 ע"י ב"כ: עו"ד צפרייר אושרי

הנתבע: המוסד לביטוח לאומי
 ע"י ב"כ: עו"ד ילנה צ'וקלר

פסק דין

- 5
 6
 7
 8 1. בפנינו תובענה לקיצבת תלויים של נפגעי עבודה אותה הגישה התובעת בשל פטירת בעלה מר
 9 עופר גולן ז"ל, וזאת בעקבות החלטתו של הנתבע מיום 20.1.11, בה דחה פקיד התביעות את
 10 תביעת התובעת לקבלת הקיצבה האמורה.
 11
 12 2. בית הדין נתן תוקף להסכמת הצדדים לעניין התשתית העובדתית עליה התבסס המומחה
 13 כמפורט להלן:
 14
 15 1" המנוח עופר גולן ז"ל יליד שנת 1947.
 16 2. המנוח עבד בקיבוץ בענף גידולי השדה. במסגרת עבודה זו עבד התובע בשדה
 17 בשנים 1969 – 1982. התובע עבד 6 – 7 ימים בשבוע, כ – 12 שעות ביום החל
 18 מהשעות המוקדמות של הבוקר. במהלך שעות אלה היה התובע חשוף לשמש ונהג
 19 לעבוד ללא כובע.
 20 3. בשנת 1982 הפסיק התובע לעבוד עקב נגעים אדומים שהופיעו בפניו.
 21 4. מצבו הרפואי של המנוח כעולה מהמסמכים הרפואיים".
 22
 23 3. לצורך הכרעה בסוגייה מונה פרופ' רוני וולף כמומחה מטעם בית הדין (להלן: "המומחה"),
 24 והוא נתבקש לחוות דעתו בשאלות הבאות:
 25
 26 1" ממה סבל המנוח בכל הנוגע לעור פניו?

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 54740-12-11

07 דצמבר 2013

- 1 **2. האם הליקוי ממנו סבל המנוח נגרם כתוצאה מהחשיפה לשמש במהלך עבודתו?!**
2
- 3 **4.** המומחה השיב בחוות דעתו מיום 21.1.13, במסגרתה סקר את החומר שהיה בפניו, וציין:
4
5 **"עפ"י ניסיוני, ועפ"י הספרות אני מעריך את חלקה של החשיפה בעבודה ב – 50% ואת**
6 **החשיפה בילדות ומחוץ לעבודה גם כן ב – 50%".**
7
- 8 **5.** בהחלטה מיום 24.1.13 ניתנה לצדדים אפשרות לפנות לבית הדין בבקשה להציג למומחה
9 שאלות הבהרה, ונקבע כי במידה ולא יוצגו שאלות כאמור יסכמו הצדדים בכתב.
10
- 11 **6.** בהחלטה מיום 2.4.13 אישר בית הדין לנתבע להציג למומחה שאלת הבהרה אחת מתוך ה –
12 5 אותן ביקש להציג.
13
- 14 **7.** ביום 28.4.13 השיב המומחה לשאלה עליה נשאל את הדברים הבאים:
15
- 16 **"סרטני העור מהסוג שהופיעו אצל המנוח הם תוצאה של קרינת שמש מצטברת שנים**
17 **קודם, לכן זמן החביון בין הנזק המתמשך והמצטבר של השמש לבין הופעת גידולים**
18 **נראים לעין הוא ארוך ומוערך בשנים רבות, למעלה מ – 10 שנים...".**
19
- 20 **8.** בהחלטה מיום 29.4.13 הורה בית הדין לצדדים להגיש סיכומיהם. ביום 8.5.13 הגיש
21 הנתבע בקשה לפסילת מומחה, וביום 3.7.13 הגישה התובעת את תגובתה, לאחר שכבר ביום
22 13.6.13 הגישה את סיכומיה.
23
- 24 **9.** בהחלטה מיום 15.7.13 דחה בית הדין את בקשת הנתבע, הורה לנתבע להגיש סיכומיו, וכך
25 עשה הנתבע.
26
- 27 **טענות התובעת**
- 28
- 29 **10.** לטענת התובעת, המומחה שמונה קבע כי יש קשר סיבתי בין עבודתו של המנוח בחשיפה
30 לשמש לבין סרטני העור מהם סבל הן באמה שמאל והן בפנים. כידוע וכמפורסם בפסיקה,
31 יש לייחס משקל רב לחוות הדעת של המומחה מטעם בית הדין, לאור היות המומחה
32 אובייקטיבי. המומחה העריך את חלקה של החשיפה לשמש בעבודה בשיעור של 50%.
33 מדובר בשיעור ממנו עולה כי קיימת השפעה משמעותית של תנאי העבודה על הופעת
34 המחלה.

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 11-12-54740

07 דצמבר 2013

1 לסיכום, טענה התובעת כי יש לקבל את התובענה, ולקבוע כי המנוח חלה ונפטר עקב תנאי
2 העבודה.

טענות הנתבע

3
4
5
6 11. לטענת הנתבע, המומחה לא קבע באופן חד משמעי את מידת ההשפעה של העבודה על
7 הופעת מחלת סרטן העור אצל המנוח. המומחה ייחס לעבודה ולתחלואה יחס שווה בתרומה
8 למחלה. המומחה התחמק מלתת תגובה ברורה ומנומקת לשאלות שנשאל.
9 יש לפסול את המומחה בתיק, ולמנות במקומו מומחה אחר. המומחה לא נתן הסבר לסיבת
10 הופעת המחלות 24 שנים לאחר תום החשיפה לשמש.
11 המומחה לא התייחס למידת ההשפעה של חשיפה בהשוואה לתקופת אי חשיפה כה ארוכה.
12 בית הדין לא יכול לבסס את החלטתו בתיק על חוות דעת מסוג זה.
13 במצב בו המומחה נעול בהחלטתו הלא מנומקת, רשאי בית הדין להיעזר במומחה
14 נוסף/אחר.
15 בנוסף, המומחה שמונה הינו מומחה למחלות עור ומין, ואינו מומחה לאונקולוגיה או
16 מומחה לרפואה תעסוקתית; להם יש ידע לעניין השפעה של גורם סביבתי או תעסוקתי על
17 התפתחות המחלה, שהיתה מחלה אונקולוגית.

18
19 לסיכום, ציין הנתבע כי חוות הדעת אינה עומדת בקריטריונים, ואינה נותנת תשובה
20 מנומקת לכל השאלות על פי הילכת סטרוק, ולפיכך יש לדחות את התובענה; או לחילופין,
21 לשקול מינוי מומחה נוסף או אחר בתחום הרפואה התעסוקתית.

דיון והכרעה

22
23
24
25 12. לאחר לימוד טענות הצדדים, הגענו למסקנה כי דין התובענה להתקבל בהתאם לאמור
26 בחוות דעתו של המומחה, והכל מהנימוקים המפורטים להלן.

27
28 13. בפסיקה ובספרות המשפטית נקבע לא אחת המשקל שיש ליתן לחוות דעתו של מומחה
29 מטעם בית הדין, וזאת בהאי לישנא:

30
31 "בתי הדין לעבודה מייחסים בד"כ משקל רב לחוות דעת המומחה מטעם בית הדין, זאת
32 מטעם שהאובייקטיביות של המומחה מטעם ביה"ד גדולה יותר ומובטחת במידה
33 מירבית".

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 54740-12-11

07 דצמבר 2013

- 1 ראה:
- 2 עב"ל (ארצי) 411/97 דחבור בוטרוס - המוסד לביטוח לאומי (2.11.99), פסקה 4
- 3 לפסק הדין).
- 4 סטיב אדלר, 'מומחים יועצים רפואיים בביה"ד לעבודה', המשפט ב' (התשנ"ה)
- 5 212, 199.
- 6 יצחק לובוצקי, 'סדר הדין במשפט העבודה', מהדורת 2011, פרק 12 עמ' 49.
- 7
- 8 כמו כן, הלכה פסוקה היא כי בשאלות רפואיות "יסמוך ביה"ד את ידיו על חוות דעת
- 9 מומחה ומסקנותיו ולא יסטה מהן, אלא אם קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת
- 10 דופן לעשות כן".
- 11
- 12 ראה:
- 13 דב"ע (ארצי) נה/ 79-0 סעדה - המוסד לביטוח לאומי (29.3.95), פסקה 13 לפסק
- 14 הדין).
- 15
- 16 ועוד פסק בית הדין הארצי בהאי לישנא:
- 17
- 18 " ככל שעל פניה אין בחוות דעת המומחה פגמים גלויים לעין, ואין היא בלתי סבירה על
- 19 פניה, אין בסיס לפסילתה".
- 20
- 21 ראה:
- 22 עב"ל (ארצי) 1035/04 ביקל - המוסד לביטוח לאומי (6.6.2005), פסקה 5 (ו) לפסק
- 23 הדין).
- 24
- 25 לפיכך, במרבית המקרים ראוי להעדיף את חוות דעתו של המומחה שמינה בית הדין
- 26 מאשר את חוות דעתו של המומחה מטעם אחד הצדדים.
- 27
- 28 ראה:
- 29 דב"ע (ארצי) 37 – 0 המוסד לביטוח לאומי - נתנאל, פד"ע יח 78, 82.
- 30 ע"ע (ארצי) 1274/02 אואקנין - מדינת ישראל, פד"ע לח 370.
- 31 יצחק לובוצקי, שם.
- 32
- 33 במקרה שלפנינו, קבע המומחה קיומו של קשר סיבתי בין תנאי עבודתו של המנוח למחלת
- 34 סרטן העור בה לקה.
- 35

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 11-12-54740

07 דצמבר 2013

15.

1 המדובר בקביעה רפואית, אשר הובאה במסגרת חוות דעת מפורטת ומנומקת, וראוי
2 לקבלה.

3 המומחה ביסס מסקנותיו על החומר אשר הונח בפניו, תוך שהוא קושר היטב בין זה לבין
4 זה.

5 המומחה פירט היטב את מצבו הרפואי של המנוח בכל הקשור למחלת סרטן העור בה לקה,
6 והכל בהקשר עם התשתית העובדתית שהונחה לפניו, ולבסוף קבע את שקבע.

7
8 מפאת חשיבות הדברים, תובא להלן חוות דעתו הרפואית של המומחה בפרק **דין ומסקנות**
9 אשר ניתנה בזאת הלשון:

"דין ומסקנות"

10
11
12
13 המנוח עבד בשמש למעלה מ – 10 שנים, 7- 6 ימים בשבוע 12 שעות ביום. אין ספק,
14 שבמהלך עבודתו הוא ספג מנת קרינה מצטברת גבוהה מאוד.

15
16 עפ"י הספרות העדכנית, והדעה המקובלת על הקהילייה המדעית, סרטני העור שהתגלו
17 אצל המנוח מסוג BASOSQUAMOUS CELL CARCINOMA ו – BCC קשורים בקשר סיבתי
18 רפואי לחשיפה מצטברת לשמש. אולם הקשר המוכח הזה אינו מצביע על כך, שהחשיפה
19 בעבודה הינה הגורם הבלעדי האחראי במלואו להתפתחות הסרטן. גם החשיפה בילדות,
20 גם כוויות שמש אם היו וגם החשיפה לסירוגין, בסופי שבוע, בעת חופשות ובפעילות,
21 שמחוץ לעבודה, וגם נטייה גנטית תרמו את חלקם בהתפתחות הסרטן מסוג BCC. עפ"י
22 נסיוני, וע"פ הספרות אני מעריך את חלקה של החשיפה בעבודה ב – 50%, ואת החשיפה
23 בילדות, ומחוץ לעבודה גם כן ב – 50%."

16.

24
25
26 מעיון בחוות הדעת עולה, כי המומחה התייחס לכלל הנתונים העובדתיים בעניינו של
27 המנוח, תוך פירוט ביחס להיקף חשיפתו של המנוח לשמש בעבודה; תוך שהוא קובע שגם
28 חשיפה לשמש בילדות וגם חשיפה לשמש לסירוגין בסופי שבוע ובחופשות שמחוץ לעבודה,
29 כמו גם נטייה גנטית, תרמו לגרימת המחלה.

30
31 דהיינו, המומחה התייחס לחשיפתו של המנוח לשמש גם מחוץ לתקופת עבודתו. קרי,
32 המומחה לקח בחשבון גם את התקופה שלאחר סיום עבודתו של המנוח, ואף את התקופה
33 עובר לתחילת עבודתו תחת השמש.
34

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 54740-12-11

07 דצמבר 2013

- 1 גם בתשובתו לשאלת ההבהרה על שלושת רכיביה ענה המומחה בפירוט ובבירור, תוך שהוא
2 חוזר על מסקנת חוות דעתו ומפרט בהאי לישנא:
3
4 "סרטני העור מהסוג שהופיעו אצל המנוח הם תוצאה של קרינת שמש מצטברת שנים
5 קודם לכן. זמן החביון בין הנזק המתמשך והמצטבר של השמש לבין הופעת גידולים
6 נראים לעין הוא ארוך ומוערך בשנים רבות, למעלה מ – 10 שנים.
7
8 בחוות דעתי זקפתי 50% מהנכות לחשיפה לשמש שלא במסגרת העבודה, לרבות חשיפה
9 בילדות נראה לי שקביעה זו, שהיא כמובן אמפירית מתאימה למציאות ומשקפת אותה
10 ולוקחת בחשבון, הן חשיפה לפני שהתחיל בעבודתו, חשיפה בעת שעסק בעבודתו בסופי
11 שבוע וחופשות, וחשיפה בשנים שלאחר הפסקת עבודתו."
12
13 הנה כי כן, המומחה התייחס בתשובתו גם לתקופה שלאחר הפסקת עבודתו של המנוח עד
14 מועד גילוי המחלה, תוך שהוא מציין כי זמן החביון ארוך ומוערך בשנים רבות, למעלה מ –
15 10 שנים. עוד הבהיר המומחה, כי לקח בחשבון את התקופות הן עובר לתחילת עבודתו של
16 המנוח, והן לאחר הפסקת עבודתו, בבואו לקבוע את מסקנתו.
17
18 יצויין, כי המומחה ייחס תרומה של 50% לכל התקופה בא לא עבד המנוח, ויש גם בכך כדי
19 להבהיר את מסקנתו בדבר קיומו של קשר סיבתי בנסיבות העניין.
20
21 18. המדובר בקביעות רפואיות גרידא, מטעם מומחה אשר מונה על ידי בית הדין, בהן בית הדין
22 אינו נוהג להתערב, על אחת כמה וכמה עת עסקין בחוות דעת מפורטת, מקצועית ועניינית.
23
24 19. עוד יצויין, כי לא מצאנו בטענות הנתבע טעם שלא לקבל את חוות דעתו של המומחה או
25 למנות מומחה אחר. ראשית, החלטה בעניין ניתנה עוד ביום 15.7.13, עת דחה בית הדין את
26 בקשת הנתבע לפסול את חוות דעתו של המומחה, החלטה שלא הוגש עליה ערעור.
27
28 עוד נוסיף בשולי הדברים, כי הנתבע הסכים למינויו של המומחה בזמן אמת, ורק לאחר
29 קבלת חוות דעתו ותשובותיו לשאלות ההבהרה הגיש בקשה לפסילתו. כמו כן, כפי שצויין
30 בהחלטת בית הדין מיום 15/7/13, פרופ' רוני וולף ממונה על ידי בתי הדין לעבודה באופן
31 תדיר, ובתיקים בהם מתבררת סוגיית סרטן העור בפרט; ולא ניתן לקבל טענה שכזו כנגד
32 סוג מומחיותו וכשירותו המקצועית לדון במקרים כגון דא.
33
34
35

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ב"ל 11-12-54740

07 דצמבר 2013

אחרית דבר

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
20. לאור כל האמור לעיל, דין התובענה להתקבל.
21. הנתבע ישלם לתובעת הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של 3,000 ₪ תוך 30 ימים מיום המצאת פסק הדין.
22. פסק הדין ישוגר לצדדים בדואר רשום.
23. זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 ימים מיום המצאת פסק הדין.
- ניתן היום, ד' טבת תשע"ד, (07 דצמבר 2013), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

מר דוד לאון מיוני
נציג ציבור (מעבידים)

יוסף יוספי, שופט

מר איתן פלד
נציג ציבור (עובדים)

15
16